

Valtakunnallinen työpajajyhdistys ry

Lausunto

13.07.2017

Asia: OKM/1/600/2017

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2017-2019

Johdanto

Voitte kirjoittaa johdantoa koskevat kommenttinne tähän:

VANUPO:n tavoitteena on sovittaa yhteen nuorten kasvu- ja elinolojen kannalta keskeisten ministeriöiden määrittelemät tavoitteet ja toimenpiteet, joiden tavoitteena on edistää nuorisolain (1285/2016) 2 §:än kirjattujen tavoitteiden toteutumista. Esityksen johdannossa todetaan, että ohjelman avulla pyritään lisäksi juurruttamaan nuorisopoliittinen ajattelu osaksi eri hallinnonalojen perustoimintaa sekä rakentamaan nuorten elinoloja tukevia yhteyksiä hallituksen eri toimintapoliitikkojen sisällä ja niiden välillä. Ohjelman lähtökohtana on hallituksen ohjelma ja sen tueksi viidellä painopistealueella toimeenpantavat 26 kärkihanketta. VANUPO:n tehtävänä on täydentää jo olemassa olevaa perustoimintaa ja kärkihankkeita. Ohjelman tavoitteissa ensisijaisiksi on asetettu toimenpiteet ja tavoitteet, jossa on mahdollista saavuttaa selkeää edistymistä jäljellä olevan hallituskauden aikana.

TPY kiinnittää huomiota siihen, että ohjelmassa onnistutaan yhdistämään eri ministeriöiden hallituskauden mittaisia nuorisoa koskevia ohjelmia ja toimenpiteitä. TPY pitää tätä pyrkimystä sektorirajat ylittävään yhteistyöhön hyvänä. Näyttää kuitenkin siltä, että tavoitteet on kirjattu sektorivetoisesti, eivätkä ne huomioi riittävästi toisten hallinnonalojen toimintaa. Esitetyt kokonaisuudet eivät näiltä osin muodostu eheiksi, vaikka kaikki keskeiset hallinnonalat tulevatkin kokonaisuudessa jossakin kohdin ohjelmaa huomioiduksi. Esimerkiksi nuorisotyöttömyyteen liittyvä kokonaisuus ei huomioi lainkaan OKM:n hallinnonalan nuorisotyöllisiä keinoja, kuten sosiaalista vahvistamista, jota mm. nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö toteuttavat. Se sivuuttaa myös koulutukseen liittyvät linjaukset, jotka olisivat keskeisiä ilmiö-osassa kuvatun NEET-kysymyksen ratkaisussa.

Ohjelmassa ei konkretisoidu, kuinka johdannossa kirjattu pyrkimys juurruttaa nuorisopoliittinen ajattelu osaksi eri hallinnonalojen perustoimintaa käytännössä toteutetaan. Ohjelmavetoisuus ja sektorikohtainen suunnittelu näkyvät TPY:n käsityksen mukaan ohjelmassa niin, että esimerkiksi Ohjaamo-toiminta korostuu kaikkien muiden te-palveluiden kustannuksella työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Tällä yhdistys tarkoittaa sitä, että esitys ei varsinaisesti tarjoa välineitä vireillä olevien laajojen kasvupalvelu- (aiemmat TE-palvelut) ja maakuntauudistusten sekä näiden reformien myötä muuttuvan sääntelyn tarkasteluun ja arviointiin. Näillä hallinnonalojen peruspalveluita linjaavilla rakenteilla ja säädöksillä tulee olemaan suurempi merkitys kaikkien nuorten elämälle kuin sinänsä hyödyllisellä ja tarpeellisella Ohjaamo-toiminnalla. Aluehallinnon, kasvupalveluiden ja soten muutokset tulevat jatkossa vaikuttamaan merkittävästi nuorten osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen sekä heidän saamaansa tukeen, ohjaukseen ja palveluihin eri maakuntien alueilla.

Esityksen ansioksi voidaan nähdä, että nuoret nähdään monimuotoisena väestöryhmänä, jonka elämänkulkua ja siirtymiä ohjaavat nuorten yksilölliset tilanteet, perheiden erilaiset sosio-ekonomiset asemat sekä monet yleiset kehityskulut, kuten nuorten määrän lasku, nuorten keskittyminen tietyille maantieteellisille alueille sekä moninaisuuden kasvu. TPY pitää harmillisena, että ohjelma nimeää erilaisia nuorten ryhmiä, mutta ei kuitenkaan tohdi tarjota näille ryhmille erityisiä toimia, vaan katsoo, että eri ryhmien tarpeet tulee huomioida mahdollisimman hyvin koko ikäryhmää kokevissa toimenpiteissä. Miten tämä käytännössä tehdään, jää esityksessä epäselväksi, sillä esitys ei luonteensa vuoksi ota kantaa eri hallinnonalojen perustehtäviin.

VANUPOssa esitetyt toimenpiteet, joilla keskeisiin tavoitteisiin pyritään ovat osin erisuuria, eivätkä aina riittävän kunnianhimoisella tasolla. Luonnoksessa esitetään erilaisia viranomaistoimintaa tehostavia kirjauksia sekä toiveita yhteistyöstä, mutta näitä ei pääosin konkretisoida käytännön toimilla. Esitys ei myöskään avaa käytettävissä olevia resursseja, mistä johtuen erilaisten toimenpiteiden mahdollinen volyymi jää avoimeksi.

Yhdistys arvioi, että ohjelman poikkeuksellisen lyhyestä toteuttamisajasta sekä esityksen johdannossa mainitusta tavoitteiden hallituskauteen sidotusta saavuttamispyrkimyksestä johtuen ohjelmaa leimaa lyhytjänniteisyys. Tämä varmasti ryhdistää ohjelman toteutusta, mutta yhdistys peräänkuuluttaa myös pidempiaikaisen kehittämistyön ja viheliäisten ongelmien ratkaisuyritysten merkitystä. Yhdistys katsoo, että ohjelmatasolla tulisi tarttua sekä koulukiusaamiseen että lasten ja nuorten yksinäisyyteen, jotka ovat sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti merkittäviä nuorten hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, mutta joita ei niiden monimutkaisuuden vuoksi kyetä nopeasti ratkaisemaan. Tästä huolimatta niiden ratkaisua tulisi tietoisesti edistää. Muita erityisiä näkökulmia, joita yhdistys jää esityksessä kaipaamaan ovat esimerkiksi koulutus muutoin kuin oppilashuoltopalvelujen osalta, non-formaali oppiminen sekä tunnistettujen nuorisoryhmien tarvitsemat erityiset toimenpiteet, joista esimerkkinä työpajatoiminta.

Koska esitys koskee merkittävää poliittista asiakirjaa, sen johdannon soisi sisältävän lyhyen tilasto- ja muun katsauksen nuorista ja tämänhetkisestä yhteiskunnallisesta tilanteesta – ohjelmaa ja sen tuloksia olisi näin helpompi peilata siihen lähtökohtaan, josta sitä on rakennettu. Tavoitekohtaiset ilmiön kuvaukset ovat hyviä tätä täydentävinä teksteinä, mutta pelkästään niiden varassa ei synny kokonaiskäsitystä nuorten tilanteesta ja siihen liittyvästä nuorisopoliitikasta. TPY katsoo, että ohjelmaluonnos tunnistaa kokonaisuudessaan melko huonosti nuorten oman panoksen sekä kolmannen sektorin merkityksen nuorten elämässä ja nuorille suunnattujen palveluiden toteuttamisessa. Yhdistys pitää myös huolestuttavana, että keskeisen nuorisopoliittisen ohjelman eri tavoitteissa tai niiden taustoituksessa ei eksplisiittisesti mainita kaikkia nuorisolain 2 §:n tavoitteita. Esimerkiksi tasa-arvo, nuorten oikeudet tai kasvu- ja elinolosuhteiden parantaminen eivät käsitteinä tule mainituksi kertaakaan.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja niihin liittyvät toimenpiteet

Voitte kirjoittaa tavoitteita ja toimenpiteitä koskevat kommenttinne tähän:

Tavoite 1: Jokaisella nuorella ja lapsella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen

Lasten ja nuorten harrastusten tukeminen on hyvä ja tärkeä tavoite. Tavoitetilan kuvauksessa tavoite kuitenkin laimenee koskemaan yhä useampaa lasta ja nuorta, ei otsikon mukaisesti enää kaikkia. TPY esittää, että otsikossa määritelty jokaista lasta ja nuorta koskeva tavoitetila säilytetään läpi tavoitteen ja siihen liittyvien toimenpiteiden.

Yhdistys huomauttaa myös, että tavoitteen toteuttamiseksi esitetyt keinot sivuuttavat pitkälti peruskoulukouluikä ohittaneet nuoret. Vanhempien nuorten ja nuorten aikuisten harrastamisen haasteellisuudesta kertoo osittain se, että noin neljännes nuorten työpajoista sanoo järjestävänsä tukipalveluna toimintaan osallistuville nuorille myös vapaa-ajan toimintaa. Myös etsivässä nuorisotyössä raportoidaan puutteita nuorten harrastusmahdollisuuksissa.

Käytännön toimenpiteenä kaivataan yli 18-vuotiaiden vapaa-ajanviettopaikkoja. Käytännössä näillä tarkoitetaan olohuoneita, jotka mahdollistaisivat nuorten yhdessäolon ilman erityistä tekemis- tai osallistumisvelvoitetta. Tämän lisäksi tarpeellisenä nähdään mahdollisuus harrastaa edullisesti tai maksuttomasti liikunnan ohella kulttuuria, mutta myös muita harrastuksia.

Tavoite 2: Nuorten työllistymistaidot ovat vahvistuneet

Kohdassa kaksi esitetty tavoite poikkeaa luonteeltaan muista esitetyistä ohjelman tavoitteista, jotka otsikkotasolla tarjoavat nuorille mahdollisuuksia, neuvontaa ja tukea sekä ennaltaehkäiseviä palveluita. Tässä tavoitteessa työttömyys asemoidaan nuoreen ja sen katsotaan johtuvan nuorten puutteellista työllistymistaidoista. Jos tavoitetta halutaan saattaa linjaan esityksen muiden tavoitteiden kanssa, se voisi kuulua: Nuorten koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä mahdollistetaan ja tuetaan. Tavoitetta voidaan säätää myös tätä kunnianhimoisemmaksi ja kirjata muotoon: Koulutustakuu toteutetaan ja nuorten työelämään kiinnittyminen mahdollistetaan riittävällä tuella ja palveluilla

TPY kiinnittää huomiota, että tavoitteen ilmiö-osassa nuorten työttömyyttä kuvataan pitkälti ns. NEET-kysymyksen valossa ja tämä asetelma näky jossain määrin myös tavoitetilassa, jota TPY sinällään pitää hyvänä ja oikeansuuntaisena. TPY katsoo, että kohdassa 2. nyt esitetyt toimenpiteet eivät varsinaisesti ole yhteydessä ilmiön kuvaukseen ja tavoitteenasetteluun, ja ne ovat luonteeltaan melko abstrakteja ja hallinnonin kehittämiseen keskittyviä. Tavoitteissa näkyy vastuuviranomaisena toimivan TEMin näkökulma ja esityksessä jäävät huomiotta OKM:n hallinnonalojen vakiintuneet toimet nuorisotyöttömyyden selättämiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö.

TPY katsoo, että hallituksen puoliväliriihessä julkaistun nuorten syrjäytymistä vähentävän 19-kohtaisen ohjelman peilaaminen ja sisällyttäminen osaksi VANUPOA on toteutettu vain osin eikä toteudu tässä tavoitteessa muutoin kuin ohjaamatoiminnan vakinaistamisen osalta. Nuorten työllistymistä tukevaan kärkeen tulisi nostaa nyt ulkopuolelle jäävistä hallituksen nimeämistä kehityskohteista ainakin 2. koulutustakuun turvaaminen, 5. maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulutuspolkujen tukeminen sekä 7. nuorten työpajatoiminnan opinnollistaminen ja 8. koulutuksen nivelvaiheen tehostaminen.

Toimenpiteessä 2.1 mainittu markkinoiden muodostumisen tukeminen jää tavoitteena hämäräksi. Tarkoitetaanko markkinoilla tässä avoimia työmarkkinoita vai kasvupalveluiden kautta maakuntiin mahdollisesti syntyviä, pääasiassa yksityisen sektorin tarjoamia työllistymisen sekä ammatinvalinnan ja uraohjauksen palvelumarkkinoita, joista nuorten olisi jatkossa osattava poimia omat palvelunsa? Näiden markkinatuki-näkökulmien lisäksi kohdassa korostuu uusi käsite nuorten työelämätietous, eivätkä konkreettiset, jo aiemmin työelämään kiinnittymisen kannalta keskeisiksi havaitut yleiset työelämätaidot. Käsitteellisen epäselvyyden ohella TPY kiinnittää huomiota koko kohdan tavoitteenasetteluun ja ihmettelee, mitä nuorisotyöllistä ja -poliittista on nuorten sopeuttamisessa markkinoihin sopivaksi?

Toimenpide 2.2 keskittyy kasvupalveluiden palvelukyvyyn varmistamiseen sekä Ohjaamatoiminnan turvaamiseen ja levittämiseen. Huolissaan ollaan lähinnä kasvupalveluiden järjestämisen toimivuudesta, ei siitä soveltuvatko te-palvelut tulevaisuudessa vaikeimmin

työllistyville, joihin myös nuoret työmarkkinoille ensi kertaa siirtyvinä ja usein prekaareissa työsuhteissa toimivina kuuluvat.

TPY on jo aiemmin kiinnittänyt huomiota mm. seuraaviin tulevaisuuden te-palveluita koskeviin seikkoihin: Jatkossa työnhakijan kasvupalveluissa kohtaama palveluprosessi tulee olemaan pääosin sähköinen, joka edellyttää työnhakijalta oma-aloitteisuutta, itseohjautuvuutta sekä kykyä ja mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluita. Työllistymisen tueksi tarjottavia palveluita, kuten ohjausta ja neuvontaa ollaan julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista annetun lakiesitysluonnoksen mukaan karsimassa radikaalisti. Myöskään palkkatuki ei jatkossa tule jakautumaan tasaisesti ympäri maata. Palveluiden järjestäminen erityisesti vaikeimmin työllistyvien ryhmien osalta jää pitkälti maakuntien harkinnan varaan, kun maakuntaa velvoittavia pykälät koskevat ainoastaan työnvälitystä sekä ammatinvalinta- ja ura-ohjausta. Kasvokkaista, tiiviimpää ja yksilöllistä tukea työllistymiseensä tarvitsevat jäävät lakiluonnosesityksissä käytännössä huomiotta, ja samalla myös tähän ryhmään kohdistetaan tiukkenuvia raportointi- ja osallistumisvelvoitteita. Tämä tulee TPY:n näkemyksen mukaan pudottamaan runsaasti vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia eli myös nuoria kasvupalveluina järjestettävien rekrytointi- ja osaamispalveluiden ulkopuolelle.

TPY huomauttaa myös, että jatkossa monialainen palvelutarpeen arviointi eli käytännössä kasvupalveluiden ja sote-palvelujen yhteensovittaminen ajatellaan tehtävän nykyisen lainsäädännön aikarajojen puitteissa, joka nuorten osalla on edelleen 6 kuukautta. Erityisesti nuorten kohdalla aikarajat on jo pitkään tiedetty liian pitkiksi, sillä on nähtävissä, että yli kolme kuukautta jatkuva työttömyys voi nuorten kohdalla johtaa ulos työmarkkinoilta. Esitetyt enimmäisaikarajat muodostuvat käytännössä usein palveluiden standardiksi. TPY painottaa, että tarpeen monialaiseen palveluun ei tulisi perustua kategoriin aikarajoihin, vaan nuoren yksilölliseen tilanteeseen.

TPY katsoo, että näiden tulevaisuuden kehittämissuuntien valossa Ohjaamotoiminnan vakinaistaminen on tärkeä toimenpide, mutta suurempiin kaupunkikeskuksiin keskittyvinä se on yksin riittämätön keino turvaamaan nuorten kasvokkaiset kasvupalvelut. TPY katsoo, että esityksen 2.2 tarkastelunäkökulma tulee kääntää kasvu- ja sote-palveluiden palvelukyvyyn säilyttämisen tarkastelusta nuorille soveltuvien ja riittävien kasvu- ja sote-palveluiden tarjoamisen tarkasteluun. Lisäksi kohdassa esitetty Ohjaamoiden roolin tarkastelu suhteessa nuorten tieto- ja neuvontapalveluihin on tarpeellista, mutta TPY katsoo, että toiminnan selkeyttäminen myös suhteessa muihin vakiintuneisiin nuorisotyön muotoihin on perusteltua. Tällä hetkellä ohjaamoiden paikallisissa toiminnoissa on päällekkäisyyttä esimerkiksi suhteessa etsivään nuorisotyöhön sekä nuorten työpajatoimintaan.

Toimenpiteessä 2.3 mainitaan valtakunnallisten ohjausverkkopalveluiden kehittäminen, jonka avulla ajatellaan turvattavan nuorten yhdenvertaiset ja asuinpaikasta

riippumattomat mahdollisuudet kiinnittyä koulutukseen, päästä työhön sekä hakeutua kuntoutukseen. TPY pitää tärkeänä, että myös digitaalista ohjausta kehitetään, mutta korostaa, että jälleen kehitetään valtakunnallista ohjauspalvelua kiinnittämättä huomiota siihen, onko samalla tarjolla palveluita, joita nuoret tosiasiallisesti tarvitsevat. Esimerkiksi yli 60 % etsivän nuorisotyön organisaatioista raportoi kokemukseensa perustuen liian vähäisistä nuorille suunnatuista mielenterveys- ja päihdepalveluista, 35 % ilmoittaa alueellaan olevan haasteita Kelan ja TE-palveluiden saavutettavuudessa sekä saman verran raportoi puutteita nivelvaiheen ja toisen asteen koulutuksen saatavuudessa ja saavutettavuudessa. TPY korostaa, että pelkkä ohjaus ei lisää nuorten sijoittumista, jos tarjolla ei ole koulutus-, työ- tai kuntoutuspaikkoja tai muuta nuoren tarvitsemaa palvelua. Digitaaliset palvelut eivät myöskään takaa kiinnittymistä, jos nuori oman kokemuksensa mukaan tarvitsee kasvokkaista palvelua tilanteensa selvittämiseen sekä henkilökohtaista tukea.

Toisena kohtaan sisältyvänä toimenpiteenä on julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistoiminnan syventäminen nuorten tukemiseksi. Se on sinänsä erinomainen ja kannatettava tavoite, mutta jää esityksessä vaille toimia ja konkretiaa. Lisäksi tässä muodossa oleva kirjaus ei huomioi nuoria oman elämänsä aktiivisina toimijoina.

Toimenpiteessä 2.4 esitetään kulttuuripaja-toiminnan levittämistä valtakunnalliseksi. Kulttuuripaja-toimintaa on saatavilla tällä hetkellä kuudella paikkakunnalla. TPY pitää toiminnan laajentamista hyvänä, mutta arvioi tämän soveltuvan toimenpidekokonaisuuksista parhaiten kohtaan 4., jossa todetaan, että mielenterveyden häiriöiden puhkeamista voidaan ehkäistä, niiden vaikeusastetta lieventää ja niistä toipumista edistää. Kulttuuripajatoiminnalla on erityinen arvo juuri toipumisessa sekä ongelmien kroonistumisen ehkäisyssä. TPY myös kysyy, kuinka toiminnan levittäminen on ajateltu käytännössä toteuttaa? Nyt toimintaa levittäneen hankkeen rahoitus päättyy vuoden 2017 lopussa, eikä jatkokautta ole suunnitteilla.

TPY kiinnittää huomiota esityksestä puuttuviin, mutta nuorten työelämätaitoja ja työllistymistä edistäviin vakiintuneisiin nuorisotyöllisiin palveluihin. Se katsoo, että ohjelmassa tulisi vahvistaa työpajapalveluiden asemaa. Nuorten työpajatoimintaa on tarjolla yli 90 prosenttia Suomen kunnista ja niitä toteuttaa yli 200 organisaatiota. Työpajojen palveluissa oli vuonna 2016 kaikkiaan 14 867 nuorta, joista 41 prosenttia osallistui kuntouttavaan työtoimintaan, 35 prosenttia työkokeiluun ja 7 prosenttia oli palkkatuetussa työsuhhteessa. Peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoita oli 11 prosenttia nuorista. 14 prosenttia työpajoille tulleista nuorista oli palveluohjauksen piirissä eli he sijoittuivat arviointijakson jälkeen muualle kuin työpajatoimintaan. Erityisesti pienillä paikkakunnilla työpajoilla on merkittävä rooli tämän tyyppisessä nuorten palveluohjauksessa muiden ohjausta tarjoavien palvelujen loitonnutta kasvu- ja maakuntakeskuksiin. TPY nostaa esiin, että työpajatoiminnan merkitys nuorten työllistymistä edistäväenä palveluna on monimuotoistunut, ja enenevässä määrin toiminnasta ohjaututaan koulutukseen. Nuorten työllistymistä ja koulutukseen

ohjautumista tukisi osaltaan myös hallituksen syrjäytymistä ehkäisevässä ohjelmassa mainittu kohta 8., nuorten työpajatoiminnan opinnollistamisen mukaanotto toimenpiteisiin.

Tavoite 3: Nuorten osallistumismahdollisuuksia lisätään - pitkän aikavälin tavoitteena on maailman osallistuvien nuorisot

TPY ei jaa esityksen näkemystä, että nuorten kokemus yhteiskunnan jäsenyydestä ja osallisuudesta olisi redusoitavissa päätöksentekoon osallistumiseen ja siinä kuulluksi tulemiseen. Yhdistys pitää osallisuutta ja siihen liittyviä kokemuksia tätä huomattavasti monimuotoisena kysymyksenä, mutta ymmärtää tässä ohjelmassa esitetyn rajauksen, joka helpottaa osallistumiseen liittyvän toiminnan ja sen saavuttamisen arviointia ohjelmakaudella.

Yhdistys katsoo, että esitetyn kaltaisena toimenpiteet kohdistuvat pääasiassa 13–16-vuotisiin. Hyvää on, että esityksessä kiinnitetään huomiota uusiin ja vaihtoehtoisin keinoin osallistaa nuoret ammatillisissa oppilaitoksissa. Samalla voitaisiin etsiä keinoja tavoittaa ja ottaa mukaan myös koulutuksen (ja työelämän) ulkopuolella olevat nuoret. Erityisesti ns. palvelukaruselliin joutuneiden nuorten kokemusten aito hyödyntäminen ja kokemusasiantuntijoiden käyttö osana palveluiden kehittämistä olisi ensiarvoisen tärkeää. Nuorten kuuleminen tulisi TPY:n näkemyksen mukaan ulottaa päätöksenteon ohella siis myös tarjottaviin palveluihin ja niiden muotoiluun.

Tavoite 4: Yhä harvemmalla nuorella on mielenterveysongelmia ehkäisevän toiminnan ansiosta

Esityksessä painottuvat opiskelijoiden ja koululaisten taitojen kehittäminen sekä oppilashuollon toimenpiteet mielenterveysongelmien ehkäisyssä. Nämä ovat tarpeellisia ja tärkeitä näkökulmia, mutta esitetyistä ainoastaan Time out! -ohjelma on suunnattu kouluiän ohittaneiden nuorten tueksi. Lisäksi esityksessä ei ole konkreettista nuorille suunnattua toimintaa, jolla voitaisiin vähentää ja helpottaa jo syntyneitä ongelmia.

Tästä syystä TPY esittää toimenpiteessä 2.4 esitellyn Kulttuuripaja-kokonaisuuden siirtoa osaksi tätä toimintalinjaa.

Lisäksi TPY esittää, että Kulttuuripajojen rinnalle käytännölliseksi toimintamuodoksi voitaisiin nostaa myös matalan kynnyksen työpajapalvelu, starttivalmennus, jota on tällä hetkellä saatavilla 57 prosentilla (n=117) työpajoista. Starttivalmennus on

kokonaisvaltaista ja tavoitteellista toimintaa, jossa painopiste on toimintakyvyn kartoittamisessa ja arjen taitojen ja elämänhallinnan tukemisessa. Starttivalmennuksessa vahvistetaan nuoren voimavaroja, itsetuntemusta ja -luottamusta sekä autetaan häntä löytämään tarvittavat muut tukitoimet ja jatkopolut palveluverkostosta. Olennaista on yksilöllisen ja yhteisöllisen työotteen yhdistäminen ja monialaisen yhteistyöverkoston kanssa työskenteleminen. Toiminta on myös vahvasti tulevaisuuteen suuntaavaa: tuetaan nuorten sijoittumista työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaan sekä ehkäistään näiden keskeyttämistä. Toiminnan lähtökohta on nuorisotyöllinen ja siinä on kyse nuoren aktiivisen toimijuuden ja osallisuuden vahvistumisesta. Esitetystä Kulttuuripaja-mallista se eroaa erityisesti siinä, että Kulttuuripajat toimivat nuorten keskuudesta kasvaneiden vertaisohjaajien voimin, kun starttipajatoiminnassa valmennuksesta vastaavat työpaja-ammattilaiset.

Molemmilla työmuodoilla olisi TPY:n näkemyksen mukaan paikkansa ohjelmassa, erityisesti osana toimenpidekokonaisuutta 4.

Tavoite 5: Nuori saa riittävästi neuvontaa ja muuta tukea itsenäiseen asumisensa

TPY pitää erinomaisena nuorten asumisen kysymysten nostoa osaksi VANUPOa. TPY katsoo, että tavoite tulisi kytkeä osaksi asunnottomuuden ennaltaehkäisyohjelmaa AUNEa (2016-2019), jonka päämääränä on liittää asunnottomuustyö entistä laajemmin osaksi syrjäytymisen torjuntatyön kokonaisuutta asunto ensin -periaatteen pohjalta.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön näkökulmasta yhden haavoittuvan ryhmän muodostavat nuoret, joilla ei ole luottotietoja. Tämä ryhmä tulisi huomioida paremmin nuorten asumisen tueksi esitetyissä toimenpiteissä. Palvelupuutteita selvitettyä yli neljännes etsivän nuorisotyön organisaatioista näkee, että nuorille tarjolla olevista kohtuuhintaisista asunnoista on puutetta ja aivan erityiseksi kysymykseksi vastauksissa nostetaan tuetun asumisen palveluiden puute. TPY katsookin, että asumiseen tukea kaipaaville nuorille olisi neuvonnan ohella tarjottava myös konkreettista ohjausta asumisen tueksi ilman erityistä diagnoosiperustetta (kuten esim. toimenpide 5.3 näyttäisi edellyttävän).

Osaamiskeskuskokonaisuus

Ohjelma sisältää myös nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset mukaan lukien painopisteet nuorisolain 19§:n mukaisten nuorisolan osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle. Painopisteitä on neljä ja niitä luetellaan erilaisia yhdistelmiä eri toimenpiteiden yhteydessä. Painopisteitä ovat:

- nuorisotyön laadun ja menetelmien kehittäminen
- verkossa tapahtuva nuorisotyö sekä nuorten tieto- ja neuvontapalvelut
- nuorten osallisuus
- nuorten sosiaalinen vahvistaminen

TPY pitää valitettavana, ettei esityksessä ole tarkempaa kuvausta ja omaa kokonaisuutta osaamiskeskusten toiminnasta ja tehtäväkentästä sekä painopisteiden sisällöstä. Kyseessä on mittava uudistus nuorisotyön ja -politiikan organisoimiseksi ja edelleen kehittämiseksi, mutta nyt käsillä oleva esitys eri osa-alueiden alle hajotettuna ei tuo riittävää tarkennusta nuorisolaissa ja asetuksessa esitettyyn osaamiskeskusten organisoitumiseen. Nuorisoalan toimijoiden kannalta voisi olla selkeämpää, mikäli osaamiskeskustoimintaa kuvattaisiin omana kappaleenaan.

Suomen tavoitteet nuorisoalan kansainväliselle ja eurooppalaiselle yhteistyölle

Voitte kirjoittaa nuorisoalan kansainvälisiä ja eurooppalaisia tavoitteita koskevat kommentit tähän:

-

Ahonen-Walker Mari
Valtakunnallinen työpajayhdistys ry